Deu anys excavant al Testaccio

L'estudi de la producció i comercialització de l'oli bètic canvia la percepció de la història econòmica de l'Imperi Romà

L'equip del catedràtic d'Arqueologia de la UB José Remesal compleix enguany el desè aniversari de la seva primera missió arqueològica al mont Testaccio, l'abocador d'escombraries més gran de l'antiguitat. Es tracta de l'únic equip arqueològic autoritzat pel govern italià per excavar en aquest jaciment.

Situat als afores de Roma, el Testaccio és una muntanya artificial d'un quilòmetre de perímetre i cinquanta metres d'alçada, feta a base de restes d'àmfores acumulades des de l'època d'August fins a mitjan segle III aproximadament. La majoria d'aquestes àmfores transportaven oli de la Bètica.

"Per fer-nos una idea de les seves dimensions, el Testaccio és bastant més gran que el Colisseu –explica el professor Remesal–, i per valorar-ne la importància, les dades que amaga són la principal font d'estudi de la economia romana". L'objectiu cabdal de la investigació ha estat l'anàlisi de les relacions econòmiques i socials de l'imperi romà a través de la producció i el comerç d'aliments (bàsicament oli bètic) i les seves implicacions polítiques.

Imatge del jaciment d'àmfores

Arxiu fiscal

"El Testaccio reuneix restes de vint-i-cinc milions d'àmfores que porten impreses unes etiquetes amb dades fonamentals per estudiar el comerç romà i la intervenció de l'administració en el control de l'aliment. És l'únic arxiu fiscal existent del món romà", afirma el professor. En les prospeccions realitzades al llarg d'aquests deu anys s'ha pogut comprovar que la Bètica era la principal subministradora d'oli de tot l'Imperi Romà Occidental. "En l'antiguitat, com actualment en gran part de planeta, el problemes més greus eren la guerra i la fam, aquesta última amb una intensitat avui desconeguda", explica Remesal. En el sistema antic es permetia que els impostos es paguessin en natura; per tant, l'Estat rebia unes grans quantitats de gra (provinent d'Egipte) i d'oli (provinent de la Bètica), i les redistribuïa. En aquest sentit, el debat historiogràfic es troba entre els que consideren primitiva l'economia romana, i els que la considerem moderna. Pel professor Remesal, "les investigacions demostren de forma contundent que l'economia romana era moderna, evidentment amb diferències: nosaltres tenim una economia exclusivament monetarista, mentre que ells, malgrat que utilitzaven moneda, no la hi tenien".

La investigació al llarg d'aquesta dècada ha permès la formació d'un sòlid grup de recerca a la UB, el CEIPAC (Centre per a l'Estudi de la Interdependència Provincial en Antiguitat Clàssica), format per una quinzena d'investigadors. També ha impulsat l'establiment d'una xarxa de recerca entre universitats alemanyes, angleses, franceses i italianes.

Una de les parts més importants del projecte ha estat la difusió dels resultats. El grup coordinat pel professor Remesal ha estat pioner en la utilització de les tecnologies digitals, i ha posat en funcionament la pàgina web http://ceipac.gh.ub.es/. També ha editat la col·lecció "Instrumenta", de la qual fins ara han aparegut sis volums. L'objectiu és seguir excavant fins a l'any 2004.